

- b) zamestnávateľ sa so zamestnancom môže dohodnúť podľa § 54 ZP na dočasnej zmene pracovnej zmluvy – vtedy zamestnávateľ je povinný zamestnancovi pridelovať prácu podľa zmenenej pracovnej zmluvy,
- c) v prípade nepridelovania práce ide o prekážku v práci na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 ZP, t. j. takémuto zamestnancovi patrí náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

18. Keďže zamestnávateľ je povinný zamestnancovi umožniť výkon práce, v rozpore s týmto ustanovením je postup, že zamestnancovi jednostranne určí čerpanie dovolenky alebo zmení rozvrh práce, aby prácu vykonával mimo času štrajku (pozri v tejto súvislosti § 90 ods. 4 a 9 ZP – zmeny v rozvrhu práce musí robiť najmenej týždeň vopred a s platnosťou najmenej na týždeň).

19. Obdobne ak ide o zamestnanca, ktorý vykonáva činnosť podľa § 19 aplikuje sa § 54 a § 142 ZP.

§ 23 Zodpovednosť za škodu

(1) Za škodu vzniknutú udalosťou, ku ktorej došlo v priebehu štrajku zodpovedá účastník štrajku zamestnávateľovi alebo zamestnávateľ účastníkovi štrajku podľa Občianskeho zákonníka.⁹⁾ Ak však ide o škodu, ku ktorej došlo pri zabezpečovaní činnosti podľa § 19, zodpovedajú podľa Zákonníka práce.¹⁰⁾

(2) Za škodu spôsobenú výlučne prerušením práce štrajkom účastník štrajku zamestnávateľovi a zamestnávateľ účastníkovi štrajku nezodpovedajú.

(3) Odborová organizácia, ktorej orgán rozhodol o začatí štrajku, zodpovedá podľa osobitných predpisov¹¹⁾ zamestnávateľovi za škodu, ku ktorej došlo z dôvodu neposkytnutia nevyhnutnej súčinnosti podľa § 19 ods. 1.

(4) Ak súd rozhodol, že štrajk je nezákonný, odborová organizácia, ktorej orgán štrajk vyhlásil, zodpovedá podľa osobitných predpisov¹¹⁾ zamestnávateľovi za škodu, ktorá mu takým štrajkom vznikla.

⁹⁾ § 420 a nasl. Občianskeho zákonníka.

¹⁰⁾ § 170 a nasl. Zákonníka práce.

¹¹⁾ § 373 a nasledujúce Obchodného zákonníka.

§ 420 a nasledujúce Občianskeho zákonníka.

I. Zodpovednosť za škodu vzniknutú udalosťou, ku ktorej došlo v priebehu štrajku

1. Z hľadiska otázky náhrady škody, ktorá vznikla počas štrajku, dochádza k „suspenzii“ aplikácie pracovného práva vo väzbe na škodu, ktorú spôsobil účastník štrajku zamestnávateľovi a ktorú zamestnávateľ spôsobil účastníkovi štrajku, a to z dôvodu, že škoda nevznikla pri plnení pracovnoprávných povinností alebo v priamej súvislosti s nimi, a zamestnanec v danom čase nebol činný pre zamestnávateľa.

2. Zodpovednosť za škodu sa **upravuje ustanoveniami OZ**, a to § 420 a nasl. (na tie odkazuje zákon o kolektívnom vyjednávaní). Možno sa však domnievať, že by sa uplatnili aj § 415 až § 419 OZ o predchádzaní hroziacim škodám.

3. Hlavným dopadom na zamestnanca je skutočnosť, že bude zodpovedať za škodu v prípade nedbanlivostného konania bez obmedzenia.

II. Škoda, ktorá vznikla účasťou na štrajku

4. Pod pracovnoprávnu ani občianskoprávnu zodpovednosť nespadá zodpovednosť za škodu, ktorá vznikla tým, že zamestnanec sa zúčastnil na štrajku (zodpovednosť nie je vôbec založená – zamestnanec neporušil žiadnu právnú povinnosť), a to ani ak následne súd právoplatne rozhodol, že štrajk je nezákonný (vtedy zodpovedá odborová organizácia).

5. Pravidlo aplikácie OZ (v zmysle § 23 ZoKV) sa neuplatní pri **škode, ktorá vznikla pri vykonávaní práce pri zabezpečení ochrany zariadení** pred poškodením, stratou, zničením alebo zneužitím a pri zabezpečení nevyhnutnej činnosti a prevádzke zariadení, pri ktorých to vyžaduje ich charakter alebo účel s ohľadom na BOZP alebo možnosť vzniku škody na týchto zariadeniach.

III. Škoda, ktorá vznikla v priebehu štrajku

6. Zodpovednosť za škodu, ktorá vznikla „**v priebehu štrajku**“ je zodpovednosť za porušenie právnych povinností:

- fyzickou osobou (inak zamestnanec) alebo odborovou organizáciou voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe (inak zamestnávateľ) alebo
- fyzickou osobou alebo právnickou osobou (inak zamestnávateľ) voči fyzickej osobe (inak zamestnanec) alebo odborovej organizácii počas doby, keď je vyhlásený štrajk.

7. V prípade zamestnanca je takáto zodpovednosť založená, len ak je jeho účastníkom. Pri skúmaní zodpovednosti za škodu sa musí skúmať **naplnenie predpokladov zodpovednosti za škodu**. Vychádza sa z toho, že existuje právna povinnosť konať, zdržať sa konania, nekonať – napr. nepoškodzovať majetok zamestnávateľa (samotné nevykonávanie práce nie je porušením právnej povinnosti) a následne je tu:

- a) porušenie právnej povinnosti – napr. zamestnanec fyzicky poškodí majetok zamestnávateľa,
- b) následok, napr. poškodený majetok – škoda na strane zamestnávateľa,
- c) príčinná súvislosť medzi porušením právnej povinnosti a vznikom škody – napr. konaním zamestnanca vznikla škoda zamestnávateľovi,
- d) zavinenie – z nedbanlivosti alebo úmyselne.

8. Princípy **všeobecnej zodpovednosti** za škodu sú vyjadrené v § 420 OZ. Každý zodpovedá za škodu, ktorú **spôsobil porušením právnej povinnosti**. Zamestnanec teda bude zamestnávateľovi zodpovedať za škodu vtedy, ak bola daná právna povinnosť (napr. nepoškodzovať majetok iného) a zamestnanec túto právnu povinnosť porušil.

9. V § 420 ods. 2 OZ sa ustanovuje, že škoda je spôsobená právnickou osobou alebo fyzickou osobou, keď bola spôsobená pri ich činnosti tými, ktorých na túto činnosť použili. Tieto osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa tohto zákona nezodpovedajú; ich zodpovednosť podľa pracovnoprávných predpisov nie je tým dotknutá. Ide teda o zodpovednosť iných osôb právnickej osoby za osoby, ktoré na svoju činnosť použila (napr. svojich členov). Ak ich na svoju činnosť nepoužila, nepôjde o spôsobenie škody takouto právnickou alebo fyzickou osobou.

10. **Zbavenie sa zodpovednosti**: Zodpovednosti sa zbaví ten, kto **preukáže**, že škodu nezavinil (§ 420 ods. 3 OZ). To znamená, že sa **predpokladá zodpovednosť za škodu** (zavinenie), ale osoba sa môže zbaviť zodpovednosti tým, že preukáže, že škodu nezavinila (t. j. vyviní sa).

11. Občiansky zákonník upravuje aj **pravidlá spoločnej zodpovednosti za škodu**. V § 438 OZ je upravená **solidárna zodpovednosť dvoch alebo viacerých škodcov**. Ak škodu spôsobí viac škodcov (napr. viacero zamestnancov svojim konaním poškodí stroje zamestnávateľa), zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne. V odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, zodpovedajú za ňu podľa svojej účasti na spôsobení škody. V § 439 OZ sa rieši aj **vysporiadanie sa medzi škodcami** (podľa účasti na spôsobení vzniknutej škody).

Tabuľka: Stručné porovnanie všeobecnej zodpovednosti za škodu v prípade pracovného práva a občianskeho práva

	Pracovné právo		Občianske právo	
	zamestnávateľ	zamestnanec	„zamestnávateľ“	„zamestnanec“
Porušenie právnej povinnosti	áno, ale existuje aj zodpovednosť za škodnú udalosť	áno	áno (pri všeobecnej zodpovednosti)	áno
Právny následok = vznik škody	Hradí sa: skutočná škoda	skutočná škoda – do 4x priemerného zárobku zamestnanca (neobanlivosť), – resp. celá škoda (§ 182, § 185, alkohol, úmysel) + ušlý zisk len pri úmysle	skutočná škoda + ušlý zisk	skutočná škoda + ušlý zisk
	Formu volí: škodca (uvedenie do predchádzajúceho stavu alebo peniaze)	škodca (uvedenie do predchádzajúceho stavu alebo peniaze)	poškodený	poškodený
Príčinná súvislosť	áno, resp. škodná udalosť spôsobila vznik škody	áno	áno	áno
Zavinenie	zodpovednosť bez zavinenia – možnosť liberácie zamestnávateľom	– zodpovednosť bez prezumpcie zavinenia – zavinenie preukazuje zamestnávateľ – zodpovednosť s prezumpciou zavinenia (len § 182 a § 185 ZP)	zodpovednosť s prezumpciou zavinenia (možnosť vyvinenia sa)	zodpovednosť s prezumpciou zavinenia (možnosť vyvinenia sa)

12. Zamestnávateľ nezodpovedá za škodu, ktorú počas štrajku spôsobili zamestnanci tretím osobám. Na druhej strane, ak ich konaním sám zamestnávateľ spôsobil škodu niekomu inému, je daná jeho zodpovednosť (napr. z dôvodu nedodania tovaru pre štrajk sa dostal zamestnávateľ do omeškania – zamestnanci z dôvodu štrajku za omeškanie zamestnávateľa tretím osobám nezodpovedajú).

13. V § 441 OZ sa rieši aj otázka **zavinenia poškodeného**. Ak bola škoda spôsobená **aj** zavinením poškodeného, znáša škodu pomerne; ak bola škoda spôsobená **výlučne** jeho zavinením, znáša ju sám.

14. Občianskym zákonníkom sa spravujú následne aj **spôsob a náhrada škody** (§ 442 a nasl.). Uhrádza sa:

- a) **Skutočná škoda** – skutočnou škodou je zmenšenie majetku poškodeného (napr. odcudzenie veci, poškodenie stroja) a hodnoty, ktoré bolo potrebné vynaložiť na to, aby bol dosiahnutý majetkový stav pred vznikom škody – obnovenie do pôvodného stavu (napr. oprava stroja). Pri určení výšky škody na veci sa vychádza z ceny v čase poškodenia (§ 443 OZ).

Príklad:

Zamestnanci pri štrajku poškodili stroj, sú povinní nahradiť škodu v plnom rozsahu – voľbu ohľadom náhrady škody má poškodený: škoda **sa uhrádza v peniazoch**; ak však o to poškodený požiada a ak je to možné a účelné, uhrádza sa škoda uvedením do predošlého stavu – § 442 ods. 3 OZ; je tu teda rozdiel oproti Zákonníku práce, kde sa v § 186 ods. 1 ustanovuje, že zamestnanec, ktorý zodpovedá za škodu, je povinný nahradiť zamestnávateľovi skutočnú škodu, a to v peniazoch, ak škodu neodstráni uvedením do predchádzajúceho stavu a ak túto škodu zamestnávateľ od zamestnanca požaduje. V prípade ZP si zamestnanec volí sám spôsob náhrady škody, v prípade OZ ho volí poškodený.

- b) **A to, čo poškodenému ušlo (ušlý zisk)** – ušlým ziskom je vyjadrenie toho, o čo by sa bol zvýšil majetok poškodeného, ak by nedošlo ku škode alebo vyjadrenie ujmy v peniazoch, ktorá spočíva v tom, že v dôsledku škody nedošlo k zväčšeniu majetkových hodnôt poškodeného, ktoré sa mohlo odôvodnene očakávať (napr. poškodenie stroja nezahŕňa len náklady na opravu stroja, ale aj ušlý zisk, pretože na stroji sa dva dni nepracovalo, a teda nevyrábalo a výrobky sa nepredávali).